

עת"א 5630/08/14 - מאור בן מוחה (אסיר), נגד ועדת שחרורים במקום מושבה בכלא דמון

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 אוגוסט 2014

עת"א 5630-08-14 בן מוחה(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

בפני הרכב כב' השופטים:

רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]

אברהם אליקים

בטינה טאובר

העותר

נגד

המשיבה

מאור בן מוחה (אסיר), ת"ז 066410036

ועדת שחרורים במקום מושבה בכלא דמון

פסק דין

בפנינו עתירת אסיר המופנית כנגד החלטת ועדת שחרורים בכלא דמון, בראשות כב' סגן הנשיא בדימוס, ד"ר מרדכי ארגמן, אשר דחתה את בקשתו של העותר לשחרור מוקדם על תנאי ברישיון, וזאת בהתאם לסמכותה לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א - 2001.

יצוין למען הסדר, כי החלטה זו של ועדת השחרורים היא החלטה שנייה בעניינו של העותר. החלטה קודמת ניתנה על ידי ועדת שחרורים ביום 14.8.13, ואז נדחתה הבקשה (להלן: "**ההחלטה הקודמת**"). עיקר נימוקיה של ההחלטה הקודמת היו כי מהחומר שהוצג אז לוועדה, עלה כי מסוכנותו של העותר לא שונתה, העותר לא עבר הליך טיפולי, ובנסיבות אלו סברה הועדה אז כי אין מקום להורות על שחרורו. כעת בפנינו ההחלטה חדשה שניתנה ביום 3/8/14, שהיא נשוא העתירה.

מעיון בהחלטה, עולה כי מדובר באסיר המרצה עונש של 5 שנות מאסר בגין מעורבות בשלושה מקרים של גניבת נשק מבסיס צבאי וסחר בנשק. האסיר עמד לדין ביחד עם שבעה אחרים בכתב אישום, ת"פ 39/10 של בית המשפט המחוזי בנצרת וכאמור, נגזר עליו העונש שצוין לעיל.

הועדה קבעה במסגרת נימוקיה, כי בשים לב לעברו הפלילי של העותר, ובעיקר התיק בגינו מרצה הוא מאסר, קיים סיכון לשלום הציבור משחרורו. מעיון בהחלטת הועדה, נראה כי נימוקים אלה, הקשורים בגזר הדין בגינו מרצה העותר את מאסרו, הם היו הנימוקים העיקריים. הועדה מציינת בהחלטתה, כי מחוות דעת מטעם שב"ס אשר הוגשה לוועדה, עולה כי האסיר משתף פעולה עם גורמי טיפול, השתתף בקבוצות טיפוליות וגילה מוטיבציה לשינוי אורחות חייו. אלא שהמשטרה מתנגדת לשחרורו המוקדם תוך שבחות דעתה מנומקת ההתנגדות "**לאור חומרת העבירה ומשום שמדובר באמל"ח הפוגע בבטחון ושלום הציבור...**". טעם זה היה הטעם העיקרי לדחיית הבקשה, אשר גבר, כך עד כמה שניתן להבין, הן על המלצות גורמי הטיפול מטעם שב"ס והן על המלצות רש"א, כפי שבאו לידי ביטוי בחוות דעת,

לפיה הוצעה תכנית לשיקום, הכוללת מעצר בית בפיקוח מלא, לרבות פיקוח אלקטרוני, ועבודה מסודרת.

בסיכומיה קובעת הועדה, כי בין יתר השיקולים שיש להביא בחשבון, יש לתת משקל בכורה לאינטרס ציבורי והצורך להרתיע עבריינים בכוח מביצוע עבירות דומות. לעניין זה ציטטה הועדה בסעיף 7 א' 1 פסק דין, המדבר בחשיבות ההחמרה בענישה לצורך הרתעת הרבים (יוער כי מקור הציטוט לא אוזכר בהחלטה).

ב"כ העותר טען כי ועדת השחרורים התעלמה מכל ההליך הטיפולי אותו עבר העותר בכלא. עיקר טענתו הייתה כי נימוקי הועדה הם נימוקים המבוססים בעיקרם על הוראות סעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, וזאת בשים לב לעובדה שהועדה שמה את הדגש בהחלטתה על עברו של העותר וגזר הדין בגינו הוא מרצה מאסר.

ב"כ המשיבה ביקשה לדחות את העתירה מאחר והחלטת הועדה היא החלטה סבירה שהתקבלה משיקולים ענייניים. ב"כ המשיבה מציינת כי השתלבותו של העותר בהליך הטיפולי היא בעיקר מתוך "**מוטיבציה מילולית**". ב"כ המשיבה סבורה כי יש מקום להותיר את העותר במאסר כדי שישלים הליך טיפולי במספר חודשי המאסר שנותרו לו, ובנסיבות אלו אין להתערב בהחלטת הועדה.

בתשובה לשאלת בית המשפט, ציינה ב"כ המשיבה כי עד כמה שידוע לה, אין מידעים חדשים בעניינו של העותר, והחומר שעל בסיסו ניתנה חוות הדעת המשטרית, ושגם היה בפני ועדת השחרורים, הוא למעשה אותו חומר אשר הוצג לוועדה עת ניתנה ההחלטה הקודמת, דהיינו ביום 14.8.13. בית המשפט הנחה את ב"כ המשיבה לבדוק ולהודיע לבית המשפט אם קיימים מידעים חדשים. לא הוצגו לנו מידעים חדשים מעבר לאלו שהוצגו, כאמור, בדיון לפני כשנה. בהודעת המשיבה מיום 14.8.14 הובהר כי יש במידע המודיעיני שהוגש בפני הועדה, הגם שהוא רלוונטי לתחילת תקופת המאסר, כדי להוכיח כי במקרה זה יש צורך בתקופת שיקום ארוכה, ואין די בקורסים הקצרים בהם השתתף העותר בכלא כדי לשנות מאורחות חייו העברייניים.

הפרקליטות העבירה לעיון בית המשפט את אותם מידעים שהיו בפני הועדה הקודמת, וכן מידע אחד מתקופה מאוחרת יותר, אשר גם ב"כ המשיבה מאשרת שאין בו התייחסות ישירה אל העותר. נאמר כי מידעים אלו אכן הצדיקו את ההחלטה הקודמת, ואולם העובדה שמאז, ומזה כשנה, לא נצברו מידעים חדשים, גם היא משמעותית לצורך הנושא שהובא להכרעתנו.

בנסיבות אלו, סבורים אנו כי נפל פגם בהחלטת ועדת השחרורים, המצדיק את התערבותו של בית משפט מנהלי בהחלטה.

עיקר נימוקיה של הועדה מפנים, הגם שהוראת החוק לא צוטטה, לרוח הוראות סעיף 10 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, הקובע כי במקרים בעלי חומרה מיוחדת ונסיבות מיוחדות, לא ישוחרר אסיר וזאת כדי שלא ייפגע אמון הציבור במערכת המשפט. סבורים אנו כי אין זה המקרה שבפנינו. אמנם העבירות בהן הורשע העותר ובגין הוא מרצה את מאסרו הן עבירות חמורות, אולם אין מדובר באותם מקרים בעלי חומרה או בנסיבות מיוחדות אליהם מתכוון סעיף 10

נוסיף לעניין זה, כי נטען בפנינו, והדבר לא הוכחש, כי כל יתר הנאשמים באותה פרשה, אשר גם עליהם נגזרו מאסרים דומים, שוחררו שחרור מוקדם על ידי ועדות שחרורים. מובן כי קיימת אפשרות שנסיבותיו של כל אחד מהאחרים היו שונות. נדגיש עוד, כי אין כלל של אחידות ענישה בדיונים בפני ועדת שחרורים. ואולם ניתן ללמוד משחרורם של האחרים, שוועדות שחרורים שדנו בעניינם של האחרים לא ראו בהרשעה על בסיס אותו כתב אישום כמעשה המקים עילה לדחיית בקשה לשחרור מוקדם מכוח סעיף 10 לשחרור על תנאי ממאסר.

וועדת השחרורים שקלה את נסיבותיו של העותר בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, הכל כמפורט בהחלטה. ואולם, הוועדה לא בחנה מידע עדכני, אם קיים, בעניינו של העותר, וזאת בתקופה שחלפה מאז ההחלטה הקודמת, דהיינו קרוב לשנה. דווקא המידע שהונח בפני הוועדה הצביע על שיפור בהתנהגותו של העותר, וחוות הדעת של הגורמים בכלא היו, ככלל, חיוביות. אלא שהוועדה שמה את הדגש על חוות דעת משטרת ישראל, וזאת מכוח הוראות סעיף 9(7) לחוק שחרור על תנאי ממאסר. אלא שחוות דעת זו מתייחסת גם היא, בעיקרם של דברים, לגזר הדין בגינו מרצה העותר את מאסרו, ולא מפרטת נתונים עדכניים בעניינו. כאמור, בית המשפט ביקש לברר האם קיימים מידעים עדכניים שעניינם מעורבות פלילית בכלא או מחוץ לו, ונמסר לנו שאין מידעים כאמור. בהודעתה הבהירה ב"כ המשיבה מהו המשקל שיש לייחס למידע המודיעיני שהוצג בפני הוועדה הקודמת, ושלטענתה הם רלוונטיים גם להיום. כאמור, סבורים אנו כי בהעדר מידעים חדשים, משקלם של המידעים הישנים, מבין הנתונים שיש להביא בחשבון, קטן. הגם שהמידעים הקודמים היוו עילה מספיקה לדחות את בקשתו של העותר לשחרור מוקדם ברישיון לפני שנה, כעת, לאחר חלוף שנה ובהעדר מידעים עדכניים, לא ניתן לבסס את ההחלטה על מידעי העבר.

בנסיבות אלו, סבורים אנו כי היה על הוועדה לתת משקל רב יותר דווקא לתכנית השיקום לדו"ח גורמי הטיפול בכלא המצביעים, ככלל, על התנהגות חיובית ושיתוף פעולה עם גורמי הטיפול. עוד היה מקום להביא בחשבון כי העותר משמש כאסיר עבודה, התנהגותו חיובית, והוא סיים קבוצת הכנה לשחרור לאחר המאסר, הכל כמפורט בדו"ח הסוציאלי אשר הוכן לוועדת השחרורים. התעלמות וועדת השחרורים מהתהליך אותו עבר העותר בשנה האחרונה, מהעובדה שאין כל מידע עדכני כנגדו, כל אלו מהווים פגם המצדיק את התערבותו של בית משפט מנהלי בהחלטת הוועדה.

נעיר עוד כי וועדת השחרורים התבססה בהחלטת על פסק דין (שכאמור, לא צוין המקור) שעניינו בהרתעת הרבים במסגרת ענישה. נזכיר לעניין זה כי ככלל, שיקולי ענישה אינם זהים לשיקולי וועדת שחרורים בבואה לבחון אפשרות לשחרור מוקדם של אסיר ברישיון. מעבר לאמור יש להזכיר כי גם לעניין ענישה שינה תיקון 113 לחוק העונשין את היחס שבין אותם רכיבים שיש להביא בחשבון במסגרת הבניית שיקול הדעת. המשקל שניתן לרכיב "הרתעת הרבים" ירד, ככל הנראה עקב מחקרים מקיפים בתחום הקרימינולוגיה המעמידים בספק את השפעת גזר דינו של היחיד על הרתעת הציבור, ומנגד ניתן משקל רב יותר לסיכויי שיקום כנימוק להקלה בעונש [ראו: אורן גזל-אייל, "תג מחיר העונשים", עורך הדין 14, 88 (2012)].

נוסיף עוד כי הוועדה התעלמה גם מהעובדה שהעותר ריצה כבר את רוב מאסרו, זאת לאחר שבהחלטה קודמת של וועדת שחרורים שניתנה לפני כשנה נדחתה בקשתו לשחרור מוקדם. הכלל הוא שככל שיתרת המאסר קצרה יותר

והאסיר ריצה חלק נכבד יותר ממאסרו כך גם משתנה נקודת האיזון שבין אותם רכיבים שעל ועדת השחרורים להביא בחשבון במסגרת שיקוליה.

סיכום

ועדת השחרורים הינה גוף מקצועי סטטוטורי, המורכב משופט ואנשי מקצוע בעלי מומחיות בתחום זה, ולפיכך שיקול הדעת הנתון לוועדה בבואה לבחון את השיקולים הנזכרים לעיל, הינו רחב. ככלל, בית המשפט, המעביר ביקורת שיפוטית על החלטות הועדה, אינו יושב כערכאת ערעור על ההחלטה. בית המשפט יטה שלא להחליף את שיקול דעתה של הועדה בשיקול דעתו, והתערבותו תצמצם אך למקרים בהם ניכרים בהחלטותיה של הועדה פגמים משפטיים, בהתאם לעילות המוכרות מהמשפט המינהלי [(רע"ב 4518/08 **בן ישי נ' וועדת השחרורים** (4.6.2008); רע"ב 205/08 **עסילה נ' שירות בתי הסוהר** (24.5.2008); רע"ב 3686/10 **סמיר גנאמה נ' ועדת השחרורים** (9.12.2010) רע"ב 8040/12 **אבו סיף נ' היועץ המשפטי לממשלה** (26.12.2012); רע"ב 6566/13 **שלמה דביר נ' היועמ"ש ואח'** (11.2.2014)]. סבורים אני כי במקרה שבפנינו אכן נפל פגם המקים עילה להתערבות בית המשפט בהחלטת הוועדה.

הועדה נתנה את החלטתה תוך התעלמות מהעובדה שלא שהובא בפניה מידע מטעם משטרת ישראל או מודיעין שב"ס בדבר מעורבות פלילית של העותר בשנה האחרונה, ובלא שניתן משקל לחוות הדעת החיוביות בעניינו של האסיר. הוועדה לא בחנה את כל הראיות הנדרשות בעניינו של האסיר, התעלמה מהעדרם של מידעים או ראיות המצביעים על מעורבות פלילית ונתנה משקל לא נכון, במסגרת החלטתה, לנתונים שהיו בפניה. בכך קמה העילה מהעילות המוכרות במשפט המנהלי להתערבות של בית משפט זה בהחלטת ועדת השחרורים.

אשר על כן אנו מורים לקבל את העתירה, ולהורות על שחרורו המוקדם של העותר על תנאי ברישיון.

אנו מורים להחזיר את הדיון לוועדת שחרורים, כדי שתדון בהקדם האפשרי ובתוך 14 ימים לכל היותר, ותקבע את סדרי הפיקוח על העותר בתקופת שחרורו המוקדם. נדגיש כי לענין סדרי הפיקוח על האסיר בתקופת שחרורו ברישיון מוסמכת הוועדה להביא בחשבון את עברו הפלילי, הרקע למאסרו וכל נתון אחר הנחוץ לעניין.

המזכירות תשלח עותק פסק דין בדחיפות לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ח אב תשע"ד, 14 אוגוסט 2014, בהעדר הצדדים.

בטינה טאובר, שופטת

**אברהם אליקים,
שופט**

**רון שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]**